

Vergaderjaar 2024–2025

21 501-33

Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie

Nr. 1130

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN DE
STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN
KONINKRIJKSRELATIES**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 mei 2025

Op 6 juni 2025 vindt de formele Telecomraad plaats in Luxemburg. In deze brief vindt u de geannoteerde agenda met daarin een beschrijving van de onderwerpen waarover een beleidsdebat zal plaatsvinden en de Nederlandse inzet.

Ook stuurt het kabinet u een non-paper met de Nederlandse inzet op de toekomst van digitale infrastructuur en connectiviteit ten behoeve van het aankomende EU-wetsvoorstel inzake digitale netwerken (Digital Networks Act).

De Minister van Economische Zaken,
D.S. Beljaarts

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
F.Z. Szabó

Beleidsdebat over satelliet connectiviteit

De Raad zal spreken over satelliet connectiviteit als bouwsteen voor strategische autonomie. Het kabinet volgt actief de ontwikkelingen op dit dossier. De Europese Commissie is bezig met de ontwikkeling van het programma IRIS²: een Europese satellietconstellatie van circa 300 satellieten in verschillende banen om de aarde om veilige, robuuste en wereldwijde communicatie mogelijk te maken. Dit systeem is bedoeld als aanvulling op bestaande netwerken en kan een bijdrage leveren in geval van crisis of bij uitval van infrastructuur voor publieke telecommunicatie. Daarmee draagt het ook bij aan onze (digitale) open strategische autonomie. De IRIS²-wetgeving bevat bovendien bepalingen die zorgen voor deelname van het midden- en kleinbedrijf aan aanbestedingen, wat past bij het Nederlandse belang van diverse industriële toegang. Het kabinet steunt de ontwikkeling van IRIS² en zet, binnen de beschikbare middelen, in op gerichte deelname van Nederlandse partijen aan dit strategisch belangrijke Europese project.

Naast IRIS² kijkt het kabinet in het kader van maatschappelijke weerbaarheid tegen militaire en hybride dreigingen naar afhankelijkheid van satellietsignalen binnen de digitale infrastructuur. Informatie over de exacte tijd is veelal afkomstig van satellietssystemen zoals GPS en Galileo. In een situatie van hybride en militaire dreiging worden die systemen steeds vaker verstoord (jamming). Het kabinet doet onderzoek naar opties om dit te voorkomen en volgt hier ook de Europese ontwikkelingen. Het gebruik van een alternatieve tijdvoorziening is noodzakelijk om instabiliteit en uitval van netwerken te voorkomen. Vanuit de EU wordt Galileo PRS aangeboden, een beveiligde en versleutelde dienst die continuïteit en integriteit van de signalen waarborgt. Via het traject maatschappelijke weerbaarheid tegen hybride en militaire dreigingen wordt u erover nader geïnformeerd.

De Radio Spectrum Policy Group, een orgaan waarin vertegenwoordigers van lidstaten advies geven aan de Europese Commissie over spectrumbeleid, is bezig met een opinie over direct-to-device (D2D) satellietconnectiviteit. Deze opinie is recent geconsulteerd en medio juni wordt de definitieve opinie opgeleverd. Deze opinie geeft aanbevelingen voor geharmoniseerd spectrumbeleid voor de introductie van D2D communicatie in Europa en voor Europees gecoördineerde handhaving op satellietnetwerken. D2D is ook onderwerp op de aankomende World Radio Conference (WRC) in 2027, waar in VN-verband elke vier jaar wordt gesproken over de verdeling van frequenties. In Europees verband zijn de voorbereidingen op de WRC al gestart en wordt aan een Europees standpunt gewerkt.

De nationale wet voor ruimtevaartactiviteiten (Wra) regelt de vergunningverlening, aansprakelijkheid en toezicht op ruimtevaartactiviteiten vanuit Nederland en waarborgt zo de veiligheid, rechtszekerheid en internationale verantwoordelijkheden van Nederland. Hiermee biedt het een juridisch kader voor het verantwoord lanceren en gebruiken van satellieten door Nederlandse partijen.

De bovengenoemde initiatieven en het wetgevend kader vormen een belangrijke basis voor onze satelliet connectiviteit. Het kabinet zal het belang van satelliet connectiviteit voor onze (digitale) open strategische autonomie uitdragen op de aankomende Raad.

Beleidsdebat over het mobiliseren van investeringen in AI (n.a.v. AI Continent Action Plan)

De Raad zal spreken over het mobiliseren van investeringen in AI. Op 9 april jl. heeft de Europese Commissie een mededeling over het AI Continent Actieplan (hierna: het actieplan) gepubliceerd. Dit actieplan heeft tot doel om van Europa een leidend continent op het gebied van AI te maken. Daarnaast zet het actieplan een overkoepelend kader neer voor verschillende initiatieven van de Europese Commissie om dit doel te bereiken, waaronder het opschalen van AI-rekeninfrastructuur door onder andere een aantal AI-Gigafabrieken in de EU te realiseren en om private investeringen hiervoor te mobiliseren. Op deze manier wil de Commissie het Europese AI-ecosysteem en concurrentievermogen versterken, en de strategische autonomie en weerbaarheid van de Europese economie vergroten.

Een beoordeling van dit actieplan is via een BNC-fiche op 16 mei jl. naar de Tweede Kamer gestuurd.¹ Samen met het actieplan, waarin het initiatief van de AI-Gigafabrieken is beschreven, heeft de Europese Commissie ook een *Call for expression of interest* in AI-Gigafabrieken gepubliceerd² om informatie en ideeën van geïnteresseerde consortia te verzamelen. Nederland onderstreept het belang van investeringen in strategische technologieën, waaronder AI en cloud, zoals onder meer onderschreven in de Nationale Technologiestrategie³ en in de Agenda Digitale Open Strategische Autonomie.⁴ Investerings- en strategische technologieën zoals AI en cloud zijn cruciaal voor het Europese verdienvermogen en het verkleinen van de aanzienlijke afhankelijkheden van derde landen voor deze technologieën. Daarbij benadrukt Nederland dat het essentieel is om private investeringen in de fundamentele bouwstenen van deze technologieën, zoals rekeninfrastructuur, te stimuleren. Daarnaast bevat het plan meerdere aanknopingspunten om AI in te zetten voor het versterken van de publieke sector. Dit sluit aan bij de prioriteiten van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS), waarin het benutten van de innovatieve kansen van AI voor overheden en belangrijke prioriteit is. Het actieplan is in lijn met het standpunt van het kabinet. De voorgestelde initiatieven zullen deels door bestaande Europese programma's met publieke middelen en deels met private investeringen gefinancierd moeten worden. Zo zullen initiatieven zoals InvestAI en AI-Gigafabrieken grote private investeringen moeten aantrekken. Meerdere lidstaten vragen naar verheldering over de financieringsmogelijkheden. Zo vraagt Nederland meer informatie over de wijze waarop private investeringen uitgelokt zullen worden en hoe de beoogde verdeling van publieke en private middelen zal zijn. Het kabinet ziet dat private AI-dienstaanbieders buiten Europa hoge bedragen in AI-infrastructuur investeren, omdat de verwachting is dat het gebruik van hun AI-diensten sterk zal toenemen en dat de vraag naar rekenkracht daardoor ook sterk zal groeien. In Europa zien we minder van dit soort grote private investeringen. Het kabinet is daarom, zonder vooruit te lopen op de onderhandelingen over het volgend Meerjarig Financieel Kader, van mening dat in de Europese investeringsplannen met name ook investeringen van Europese AI- en clouddienstaanbieders verder aangejaagd dienen te worden, zodat het aanbod van rekenkracht en AI-dienstverlening aansluit op de (toekomstige) vraag.

¹ Kamerstuk 22 112, nr. 4059

² Public Consultation on the AI GigaFactories. Raadpleegbaar via https://eurohpc-ju.europa.eu/public-consultation-ai-gigafactories-2025-04-09_en

³ Kamerstuk 26 643, nr. 978

⁴ Kamerstuk 36 259, nr. 21

Aannemen van de Raadsaanbeveling over de EU-blauwdruk voor crisisbeheersing op het gebied van cyberbeveiliging (Cyber Blueprint)

De Raad zal waarschijnlijk een Raadsaanbeveling over de EU-blauwdruk voor crisisbeheersing op het gebied van cyberbeveiliging (Cyber Blueprint) aannemen. Hiervoor heeft de Europese Commissie op 24 februari jl. een voorstel gepubliceerd. Sinds de eerste publicatie van de Cyber Blueprint in 2017 zijn er veel ontwikkelingen geweest binnen het cyberdomein, zowel met betrekking tot beleid, als de dreiging en de opgave waar de EU mee te maken heeft. De Cyber Blueprint die in 2017 is uitgebracht is daarmee niet meer toepasbaar op het huidige EU cybercrisisstelsel. De herziene Cyber Blueprint poogt de huidige uitdagingen en complexe cyberdreigingen aan te pakken, samenwerkingen tussen de relevante crisisactoren op EU-niveau te bevorderen en bestaande cybercrisisnetwerken te versterken.

Het BNC-fiche hierover is op 4 april met de Tweede Kamer gedeeld.⁵ Zoals beschreven in het BNC-fiche onderschrijft het kabinet het belang van de herziening van het document en heeft het belang bij een praktisch document dat effectief is en daadwerkelijk wordt gebruikt ten tijde van cybercrises. Het kabinet is daarbij in het bijzonder positief over de sectie die beschrijft hoe er op Unieniveau kan worden gereageerd op een cybercrisis vanuit de verschillende betrokken actoren. Het kabinet had echter vragen bij de relevantie van sommige onderdelen van de Blueprint Cyber met de aanmerking dat dit document zich alleen zou moeten richten op cybercrisismanagement en niet op aanverwante zaken. Daarnaast miste het kabinet ook nog de link met nationale crisismechanismen en verdere uitwerking van horizontale en sectorale verbanden.

De afgelopen weken hebben onderhandelingen plaatsgevonden in de Horizontale Raadswerkgroep voor Cyberaangelenheden (HWPCI) waarbij lidstaten schriftelijke suggesties konden indienen ten aanzien van de Blueprint Cyber. In deze onderhandelingen zijn de belangrijkste aandachtspunten voor Nederland aan bod gekomen en de meeste door Nederland voorgestelde suggesties opgenomen in het herziene document. Tijdens de aankomende Telecomraad op 6 juni zal het Poolse voorzitterschap de Blueprint Cyber presenteren en de Raadsaanbeveling indien mogelijk willen aannemen. Naar verwachting kan Nederland hiermee instemmen.

Aannemen van de Raadsconclusies over weerbare en veilige connectiviteit

Naar verwachting zullen tijdens de aankomende Raad de Raadsconclusies over weerbare en veilige connectiviteit worden aangenomen. Hiermee gaat de Raad in op de prioriteiten voor het digitaal beleid in den brede voor de komende periode en wordt de urgentie geschetst voor een versterkte inzet op het gebied van Europese communicatie-infrastructuur. De conclusies weerspiegelen het groeiende besef dat digitale weerbaarheid en autonomie essentieel zijn in een snel veranderende geopolitieke context. Tegen die achtergrond onderstrepen de lidstaten het belang van gezamenlijke Europese inspanningen ter bevordering van veilige, robuuste en toekomstbestendige digitale netwerken.

De Raadsconclusies benadrukken dat de Europese Unie zich sterker dient te positioneren in strategisch gevoelige onderdelen van de digitale infrastructuur. Dit betreft onder meer de afhankelijkheid van niet-Europese

⁵ Kamerstuk 22 112, nr. 4018

technologieaanbieders op het gebied van 5G, 6G, onderzeese kabels en satellietcommunicatie. De Raad spreekt zijn zorg uit over mogelijke dreigingen voor de integriteit van deze netwerken, onder meer als gevolg van geopolitieke spanningen en hybride dreigingsvormen. Om die reden wordt gepleit voor meer Europese technologische soevereiniteit, versterkte publiek-private samenwerking en verhoogde investeringen in cruciale infrastructuur. Daarbij is specifieke aandacht voor het beschermen en monitoren van onderzeese kabels, mede gezien hun strategische belang voor de wereldwijde digitale communicatie. Ook wordt het belang van een versterkte coördinatie op het gebied van cybersecurity onderstreept. In aansluiting op bestaande wetgeving, zoals de NIS2-richtlijn, vragen de conclusies om een geïntegreerde aanpak van netwerkbeveiliging en incidentrespons op EU-niveau. De Raad roept daarnaast op tot versnelling van Europese initiatieven op het gebied van satellietcommunicatie, waaronder het IRIS²-programma, en pleit voor versnelde uitvoering en nauwere samenwerking tussen lidstaten en de Europese Commissie.

Het kabinet verwelkomt de Raadsconclusies en onderschrijft de daarin geformuleerde beleidsprioriteiten. Nederland acht het versterken van de Europese digitale weerbaarheid en strategische autonomie van groot belang, mede om de continuïteit van economische processen, maatschappelijke diensten en democratische instellingen te waarborgen. Het kabinet erkent dat digitale infrastructuur niet alleen een economische, maar ook een geopolitieke dimensie kent, en onderschrijft de noodzaak van gezamenlijke Europese actie op dit terrein. Nederland zal zich actief inzetten voor de uitvoering van de aanbevelingen uit de conclusies en blijft zich binnen de EU inzetten voor een open, veilige en veerkrachtige digitale omgeving.

Diversenpunten

Tijdens de Raad wordt bij de diversenpunten over een aantal onderwerpen informatie gedeeld, waaronder een terugkoppeling van het Poolse voorzitterschap over de initiatieven op het gebied van vereenvoudiging van regelgeving in het digitale domein, de presentatie van het Europees actieplan voor de cyberbeveiliging van ziekenhuizen en zorgaanbieders, en informatie over de roamingafspraken met Oekraïne. Hierover zal ik u via het verslag van deze Telecomraad nader informeren.

Non-Paper Towards a Strong and Competitive European Digital Connectivity Ecosystem

Middels deze geannoteerde agenda deelt het kabinet, conform de EU-informatievoorzieningsafspraken, het non-paper over de toekomst van digitale infrastructuur en connectiviteit ten behoeve van het aankomende EU-wetsvoorstel inzake digitale netwerken (Digital Networks Act).

Het non-paper bevat de randvoorwaarden die volgens het Kabinet nodig zijn om te komen tot een sterk en concurrerend digitaal connectiviteit ecosysteem in de EU. Deze punten bouwen voort op de Kabinetsappreciatie van het EU-Witboek «*How to master Europe's digital infrastructure needs*» dat op 5 april 2024 naar de Tweede Kamer is gestuurd.⁶ Het kabinet zal het non-paper gebruiken om zijn positie uit te dragen in Brussel en richting andere lidstaten.

⁶ Kamerstuk 22 112, nr. 3924